

VITA

Bozó Gyula

Tisztelt Szerkesztőség!

Soraimmal Sulyok Lászlónak *A Nógrád gazda(rendszer) váltása, avagy mi történt a megyei sajtóban tíz évvel ezelőtt?* című írásához szeretnék hozzászólni. (Megjelent a *Palócföld* 1999/2. számában, a *Valóságunk* rovatban – 59-69. oldal)

Megjegyzem, elsősorban nem azért fogtam tollat, mert erre a folyóirat szerkesztősége bízott. Azért írok, mert szerintem Sulyok László cikke roppant időszerű. A szerző elemzései, megállapításai továbbgondolásra inspirálnak. Sőt valószínű, szélesebb körű érdeklődésre is számot tarthatnak. Annak ellenére is, hogy a szerző csupán egy részterületet jelöl meg témakörként – megyei napilapunk belső és „külső” életét, annak tíz év előtti átalakulását. Mivel azonban ennél jóval tovább jut, olyan problémákra irányítja rá a figyelmet, amelyek korábban nem voltak reflektorfényben, melyekkel kell és érdemes foglalkozni.

Ugyanakkor épp ebben rejlik a fogyatékosága is az írásnak. Abban, hogy a szerző túl sokat markol – kissé „póriasan” szólva. Azt azonban nem mondanám, hogy keveset fog.

Fog ő épp eleget, de azt nem lehet mindig pontosan tudni, mit tart a markában legszorosabban.

Annyi bizonyos, hogy rendesen „elveri” a port mindazon, amelyen úgy gondolja, hogy el kell vernie. Így Lenin, az újság redakcióján, a „Lenin-hegyen”, a marxizmuson, a főnökösszonyon, az MSZMP vezetőin, és nem túl nagy hévvel a MSZP helyi szervezetén is.

A terjedelmes produktum elkészítője végig kritikus és önkritikus. Ezt egyértelműen a javára kell írni. Azt viszont már kevésbé, hogy nem mindenben következetes. Hogy olykor csapong, s nem nagy jelentőségű dolgokat felettébb fontosnak tüntet fel, s megfordítva. Hogy néha feltételes, máskor visszavetít. S mintha nem különösebben érzékelné (s így nem is mindig érzékelteti) a végbement változásokat, a tetten érhető módosulásokat.

Persze lehetséges, hogy mindezt Sulyok nem tartotta feladatának, egy cikk keretében megoldhatónak. Szerintem azonban mindenképpen szükség lett volna egy szélesebb horizontú kitekintésre, s egyben szűkítésre és pontosításra is.

A cikk írója a szereplők konkrét megnevezését láthatóan kerüli. Csupán a funkció, a beosztás megjelölésig megy el. Nyilván nem kíván a személyeskedés hibájába esni. Ez az attitűd több szempontból is érthető – amikor bírálható emberi magatartásokról van szó. Csakhogy ez azzal jár, hogy a „kivülálló” számára – aki, ugyebár, nem volt részese az eseményeknek – jó néhány összefüggés homályban marad.

Csalódást mutató, s egyben a javítást – a jobbulást – sürgető munka a Sulyok Lászlóé.

Bár az is lehetséges, hogy nem kimondott csalódásról, hanem egyszerű kijózanodásról van szó. A tíz év előtti rendszerváltást, annak következményeit illetően. A kialakított demokráciát és a ránk tört „korai” kapitalizmust illetően. Amiatt, hogy ő is – mint oly sokan – hitt abban, hogy a pártállam viszonyainak megszűnésével, kereteinek lebontásával minden (vagy majdnem minden) probléma megoldódik. Megoldódik, ami megoldandó, s kijavítódik, ami kijavítandó.

Az illúziók már régen elszálltak, s itt maradt a rideg valóság. A megnyugvás és a remények teljesülése helyett – illúzióvesztés. Hiszen ma már világosan látszik, hogy nem valószínű meg ama feltételezett, és többek által óhajtott úgynevezett „harmadik út” sem. Régebről egyértelmű már, hogy az a „harmadik út” bizony nem az, amelyen mi most járunk. Ma ugyanis egy út van, s azon többféle erő váltakozva menetelnek és tülekednek.

Persze kialakítható lenne egy új társadalmi és szociális konszenzus, de hát hol vagyunk még attól. Most itt harc van, nagy-nagy küzdelem – elsősorban a birtoklásért.

Talán majd idővel.

Az oldalakat böngészve arra a megállapításra jutottam magamban, hogy az írás második fele az, ami egyértelműen sikeres. Az a rész, amely a nógrádi napilap belső átalakulásának belső folyamatát vázolja. Mikor a szerző a lapra koncentrált. Ez a szakasz tömörebb és lényegre mutatóbb. Jól érzékelteti a nehézségeket, a küzdelmet, a különböző álláspontokat és a reagálásokat.

Ezek után azonban egy határozott vonalat húz a szerző, s megáll. Lehet, hogy jól teszi, lehet, hogy nem. Érzem, hogy tovább kellene mennie, de nem teszi. Kijelenti, hogy a megyei újság mai helyzetével nem kíván foglalkozni. S azzal a kérdéssel sem, hogy az olyan biztatóan induló és sikeresnek felvázolt folyamat végül is hol torpant meg. S hogy milyen tényezők játszottak szerepet abban, hogy – idézem őt – „a lapkiadás mai helyzete azt a látszatot kelti, mintha minden akkori erőfeszítésünk odalett volna.”

Soraimból valószínű már eddig is kiderült, én – kíváncsi ember lévén – a folytatás híve vagyok. Térben és időben egyaránt. A történeteknek ugyanis nincs vége sohasem.

A kezdeményezés jó és célirányos. Továbbíve az egészet, meg kellene írni a tíz év előtti nagy fordulatnak más területeit, és egyéb összefüggéseit is. Gondolok itt, többek között az intézményrendszer, a gazdaság, oktatás, egészségügy, a művészeti élet legkülönbözőbb ágainak (irodalom, képzőművészet, film, stb.) vagy például az életminőség változásának kérdéseire.

Természetesen ezt a lehető legnagyobb körültekintéssel kell elvégezni. S objektíven – a szubjektívizmust kiküszöbölve (illetve a minimálisra csökkentve.), s azok közreműködésével, akik képesek erre, és akik érett fővel élték át az akkori történeteket.

Jobb, ha a történelmet a hozzáértők, s nem a vádiratkészítők írják.